

Actualiteit en Context

Kerk en Politiek in Nederland:
Het gebruik van Artikel 36 van de
Nederlandse Geloofsbelijdenis bij de
Staatkundig Gereformeerde Partij.

Student: Jac. De Groot
Studentnummer: 0417920
Docent: Prof. Dr. H. Tieleman
Datum: 04 juli 2005

Inleiding

Alvorens te beginnen met het eigenlijke onderwerp, wil ik hier een korte inleiding geven over het gekozen onderwerp, want de SGP staat tegenwoordig zeer veel in de picture en daarom is het goed om ook eens dieper op een bepaald gedeelte van het gedachtegoed van de SGP in te gaan.

Hiervoor heb ik gekozen voor het gebruik van Artikel 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Dit artikel handelt over de taak van de overheid. Wat moet de overheid doen, en wat moet ze laten?

Waarom de Staatkundig Gereformeerde Partij (hierna afgekort als SGP)? Dit om verschillende redenen:

1. Het is de oudste, nog in de kamer zittende partij van Nederland. Opgericht in het jaar 1918 Anno Domini, om in termen van de SGP te blijven spreken.
2. De partij komt de laatste weken en maanden veel in het nieuws vanwege een proefproces dat door het Clara Wichmann Instituut is aangespannen tegen de SGP omtrent het vrouwenstandpunt van de partij. Vrouwen mogen geen lid worden van de partij, en mogen, als het even kan, ook geen bestuurlijke functies bekleden.

Waarom dan geen paper over het vrouwenstandpunt? Dit om de logische reden dat dit standpunt zo bekend is, dat een onderwerp hierover amper meer gelezen wordt, en dat vrees ik, als het om een beschouwend onderwerp hierover gaat dat het helemaal niet gelezen wordt.

De paper bouw ik als volgt op:

- Hoe luidt Artikel 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis? Hiervoor gebruik ik het onverkorte artikel, dat de SGP ook hanteert.
- Hoe de SGP de overheid ziet.
- Wat is de taak van de overheid volgens de SGP?
- Hoe dit tot uiting komt in de politiek.

Hoe luidt Artikel 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis?

De Nederlandse Geloofsbelijdenis is opgesteld in het Frans door Guido de Brès rond het jaar 1560. Dit om aan de Spaanse koning te laten blijken dat de Reformatie geen kwaad in het zin had, zoals gesuggereerd werd.

Hier volgt Artikel 36:

ARTIKEL 36

De taak van de overheid

Wij geloven dat onze goede God om de verdorvenheid van het menselijk geslacht geboden heeft, dat er koningen, vorsten en overheden zullen zijn. Hij wil namelijk dat de wereld geregeerd wordt door wetten en staatsregelingen, zodat de ongebondenheid van de mensen bedwongen wordt en alles in goede orde onder hen toegaat. Hiertoe heeft Hij de overheid het zwaard in handen gegeven tot bestraffing van de slechte en bescherming van de goede mensen (Rom. 13:4). Haar taak is niet alleen zorg te dragen voor de openbare orde en daarover te waken, maar ook de heilige dienst van de kerk te beschermen om te weren en uit te roeien alle afgoderij en valse godsdienst, om het rijk van den

antichrist te gronde te werpen¹, en te bevorderen dat het koninkrijk van Jezus Christus komt en het Woord van het Evangelie ook overal gepredikt wordt, zodat God door ieder geëerd en gediend wordt, zoals Hij in zijn Woord gebiedt.

Verder is ieder, welke positie hij ook heeft, verplicht zich aan de overheid te onderwerpen, belasting te betalen, haar eer en eerbied te bewijzen, haar gehoorzaam te zijn in alles wat niet in strijd is met Gods Woord, en voor haar te bidden dat de Heere haar bestuurt op al haar wegen, zodat wij een stil en rustig leven mogen leiden in alle godsvrucht en waardigheid (1 Tim. 2:1-2).

Op dit punt wijzen wij de wederdopers en andere oproerige mensen af en in het algemeen allen die overheid en gezag verwerpen, de rechtsorde omver willen werpen door het invoeren van gemeenschap van goederen, en die de goede zeden die God onder de mensen heeft ingesteld, verstoren.

Hoe ziet de SGP de taak van de overheid?

Allereerst, zoals Artikel 36 ook spreekt, is de overheid een van Godswege ingesteld instituut dat voor het welzijn van mensen moet waken. De overheid heeft dus verantwoording aan God af te leggen. In principe is het niet dat de overheid een land regeert, maar God regeert. God moet het laatste woord hebben. In feite is de overheid altijd een theocratie, maar dat wil niet zeggen dat de democratie meteen afgeschaft moet worden. Hierover wordt het volgende gezegd: "De SGP heeft de parlementaire democratie praktisch en principieel aanvaard toen zij koos voor de weg van de politiek. Daar is eigenlijk nooit discussie over geweest. Er is ook niets mis mee. We kunnen de democratie volwaardig accepteren mits ze maar niet het laatste en hoogste woord heeft.² De democratie is waarschijnlijk de manier van regeren die het dichtst bij de wil van God ligt. Het is dus niet zo dat een theocratie de democratie uitsluit. Er wordt niet gestreefd naar een theocratie als die van Calvijn in Genève ten tijde van de Reformatie. Theocratie voor de SGP is dus de wil van God uit te voeren in het regeren, dit kan ook bij monde van gelovige mensen. "De theocratie is op te vatten als de grondovertuiging dat de soevereine wil van God de maatstaf is voor alle aardse verhoudingen."³

In het kort: God regeert! De overheid regeert bij de gratie Gods. Daarom is de overheid gebonden aan Gods Woord, dat is de Bijbel, en aan Gods Wet, dat zijn de 10 geboden. God is de hoogste Wetgever. Hij moet geëerd, geprezen en gehoorzaamd worden door overheid en onderdaan.

Wat is de taak van de overheid volgens de SGP?

De taak van de overheid heeft de SGP in een soort 10 geboden opgesteld in het verkiezingsprogramma van 1998-2002. Hier staat het volgende:⁴

1. De overheid is geroepen de zuivere dienst van God te bevorderen (1^e gebod).
2. De overheid is verplicht valse godsdienst te weren uit het openbare leven, ja alles wat zich tegen God en Zijn woord verheft (2^e gebod).
3. De overheid is geroepen Gods Naam te heiligen en het misbruik van Gods Naam strafbaar te stellen (3^e gebod).
4. De overheid is geroepen Gods dag te heiligen en de heiliging te bevorderen en openbare

---

¹ De Generale synode van Utrecht 1905 van de Gereformeerde Kerken in Nederland verwijderde op deze plaats de schuingedrukte en onderstreepte woorden.

² Zwaag, van der K. dr. 'Democratie heeft niet het hoogste woord', *Zicht* 2002-1 pp. 10

³ Zwaag, van der K. dr. 'Democratie heeft niet het hoogste woord', *Zicht* 2002-1 pp. 12

⁴ Verkiezingsprogramma SGP, 1998 – 2002, blz.5

- ontheiliging tegen te gaan (4^e gebod).
5. De overheid is geroepen het wettig gezag krachtig te handhaven (5^e gebod).
  6. De overheid is geroepen geweld en doodslag te weren en te straffen, zondig met de doodstraf (6^e gebod).
  7. De overheid is geroepen de openbare zedelijkheid te bevorderen en alles te weren en te straffen wat daarmee in strijd is (7^e gebod).
  8. De overheid dient het particuliere eigendom te beschermen en alle oneerlijkheid en diefstal tegen te gaan en te straffen (8^e gebod).
  9. De overheid dient alle leugenachtigheid en onwaarheid tegen te gaan en te straffen en het bevestigen van de waarheid zo nodig met de eed te eisen (9^e gebod).
  10. De overheid dient alles te weren uit het openbare leven wat de begeert tot zonde kan prikkelen (10^e gebod).

Dit is natuurlijk kernachtig geformuleerd, maar toch worden veel dingen meteen duidelijk. De normen en waarden komen ook terug bij de SGP. De taak van de overheid richt zich op alle gebieden van samenleven. Niet op een manier als een totalitair regime, maar controlerend, en eventueel corrigerend.

Hieronder volgt een korte uitleg van dit gebod, hoe de SGP deze geboden in de praktijk brengt. Het is opgebouwd uit 3 meningen:

- Die van SGP politici.
- Van predikanten die tot de achterban van de SGP behoren
- Mijn eigen mening.

Het zijn vooral de predikanten en theologen die op grond van hun mening over de Schrift bepalen wat zedig is en wat niet. Zij bepalen wat goed en fout is binnen de politiek. Achter de partij lijkt een compleet kerkelijk systeem te schuilen.

1. De zuivere dienst van God moet bevorderd worden. Hier ligt een probleem om Artikel 36 te handhaven, waar ook gesproken wordt over het beschermen van de dienst van de Kerk. Hierover schrijft Ds. W. Pieters het volgende: “Een praktisch bezwaar om Artikel 36 te handhaven is nog, dat er na de Afscheiding (van 1834 onder Ds. De Cock) zoveel kerken in Nederland zijn. Welke kerk moet de overheid nu bevorderen, welke daarentegen verbieden? Hoedemaker (geb. 1839 – sterfjaar onbekend) acht dit bezwaar van Kuyper niet van belang, daar de overheid niet hoeft te kiezen tussensn de verschillende reformatorische kerken, maar tussen de ware en de valse Kerk; oftewel, dat zij het heeft te bevorderen de zuivere prediking van Gods Woord overeenkomstig de leer der Reformatie.”⁵
2. Dit is gewoon het tegenovergestelde van het 1^e gebod. De ware leer moet bevorderd worden, en de valse leer vernietigd. Dat betekent in de praktijk dat andere religies niet dezelfde status kunnen krijgen als het christelijk geloof.
3. De Naam van God moet beschermd worden, en misbruik van deze Naam moet openlijk, door middel van een rechtzaak, gestraft worden. Nu is dit sinds 1986 niet meer mogelijk in Nederland, toch heeft de gemeente Staphorst begin dit jaar een wet binnen de gemeente aangenomen waarbij een verbod op vloeken is vastgesteld. Men betreurt het dat het niet strafbaar is, maar men heeft deze wet aangenomen om taalverruwing, waar mogelijk, tegen te gaan.
4. Hiermee wordt dus gezegd dat de zondag de rustdag voor de Heere is, en dat geen

---

⁵ Pieters, W. ds. ‘Hoedemaker en Artikel 36’ *In het Spoor*, 15e jaargang, no. 2, juni 1991, Amerongen pp. 29

mens mag werken, tenzij het strikt noodzakelijk is. Enkele voorbeelden zijn: verpleegkundigen, artsen, brandweer, politie. Beroepen die het welzijn van mens en samenleving aangaan.

5. Het krachtig handhaven van het wettig gezag is de grote tegenhanger van het gedoogbeleid. Iets wat eigenlijk niet mag, maar oogluikend toegestaan is. Met deze uitspraak wordt het gedoogbeleid de das omgedaan. Met het gedoogbeleid maakt de overheid zichzelf te schande, en zegt ze eigenlijk dat een wet een richtlijn is, en niet iets waar je je verplicht aan dient te houden. Voor de SGP is nee, nee en ja is ja. Dus geen gedoogbeleid.
6. Mishandeling en moord moeten zwaar gestraft worden, omdat je daarmee het leven van een ander mens niet waardig acht. Jezus zelf heeft gezegd dat je je naaste lief moet hebben als jezelf, en daarom moet het leven van elk mens beschermd worden. Zij die dit nalaten dienen hiervoor gestraft te worden. Desnoods met de doodstraf. Dit voor hen die moedwillig meerdere mensen van het leven beroofd hebben, omdat het zo'n goed gevoel geeft.
7. De openbare zedelijkheid bevorderen houdt in dat pornografische afbeeldingen, seksueel getinte reclames, en openbare liefdesbetuigingen als kussen, gemeenschap en andere dingen verboden dienen te worden in het openbare leven.
8. Met dit gebod worden de eigendommen van ieder mens beschermd. Het is verboden om dingen te stelen, of moedwillig te vernielen. Inbraak, vandalisme, winkeldiefstal etc moet gestraft worden. Dit alles staat op gelijke voet. Vandalisme en bankroof dienen dezelfde straf te krijgen.
9. Op alle plaatsen en tijden dient de waarheid gesproken en gepraktiseerd te worden. Op het verklaren van een onwaarheid in openbare zaken dienen straffen te staan. Een eed moet mensen ertoe dringen de volledige waarheid te spreken. Ook het achterhouden van informatie bij een rechtzaak of onderzoek is het vertellen van een onwaarheid, en ook dit dient gestraft te worden.
10. Dit is een soort samenvatting van al het voorgaande. Alles wat de mens op het slechte pad kan brengen dient verboden te worden. Geweld en porno op televisie. Internetsites die geweld, seks, of ander dergelijk materiaal bevatten. Reclames op billboards. Advertenties in kranten en tijdschriften. En noem maar op wat een mens allemaal tot verkeerde gedachten kan brengen.

Dit alles moet de taak van de overheid zijn. Niet om het leven onaangenaam te maken en van alle pleziertjes te ontnemen, maar om de mensen te beschermen tegen allerlei kwaden die in deze wereld heersen. Dit alles moet geschieden tot welzijn van de mens, en tot een veilig en beschermd leven, en niet tot afbraak van het privé-leven.

Hoe komt dit tot uiting in de politiek?

Dit komt tot uiting door als oppositiepartij in de Tweede Kamer de regering telkens te wijzen op de verantwoordelijkheid die zij gekregen heeft van God, zoals het in de Bijbel beschreven staat.

Daar waar de regering werkt aan de veiligheid en bescherming van het menselijk leven wil de SGP niet een oppositiepartij zijn die de regering tegenzit, maar meewerkt met de regering om dat voorstel tot stand te brengen.

Wanneer de regering met onbijbelse wetten en regels komt, waarvan de politici van de SGP vinden dat deze tegen Gods Woord (dit is de Bijbel) ingaan, dan zal de SGP zich een oppositiepartij tonen die de regering ook dwars kan zitten.

Tevens pleit de SGP voor een terugkeer van het gezamenlijk gebed aan het begin van een kamerdebat, om zo Gods zegen te vragen over al wat gezegd en gedaan mag worden.

Is de SGP hiermee intolerant, ondemocratisch en fundamentalistisch?

Is de SGP intolerant? Zelf zegt men van niet. Het woord van God komt voor hen die niet daarin geloven hard en intolerant aan. Men wil niet intolerant zijn, maar kan op grond van enkele bijbelteksten tegenover bijvoorbeeld andersgelovigen, of andersgeaarde (homofiele en pedofiele) mensen niet altijd tolerant zijn.

Is de SGP anti-democratisch? Nee. De democratie komt het dichtst bij de manier waarop God wil dat aardse rijken bestuurd worden. Zelf hebben zij de parlementaire democratie aanvaard, en willen ook, op democratische wijze aan de macht komen.

Is de SGP fundamentalistisch? Ja, er wordt geopereerd vanuit een bepaalde leerstellige gedachte over bijbelse standpunten. De Bijbel is de grond van het bestaan van de SGP.

Tot slot

Ik heb in deze paper een korte beschouwing willen geven over denkbeelden van de SGP in het licht van Artikel 36 van de Nederlandse geloofsbelijdenis. Ik heb het kort moeten houden omdat het een paper moet blijven, en geen grote scriptie moet worden.

Hiermee hoop ik dat ik een beeld heb mogen schetsen hoe de SGP tegen de politiek in Nederland aan kijkt. Ik heb uitsluitend bronnen gebruikt van tijdschriften die binnen de SGP breed gedragen worden, zodat ik de lijnen van de belangrijkste stroming binnen de SGP heb kunnen weergeven.

Tijdens het onderzoeken van de stof voor deze paper, kwam ik erachter dat ik ook niet helemaal gevrijwaard blijf van gedachten zoals hierboven. De kans dat een partij als SGP ooit in een coalitie terecht komt acht ik zeer gering, doch niet onmogelijk. In 2003 waren SGP en ChristenUnie in beeld als serieuze regeringspartners voor CDA en VVD. Hieruit blijkt dat het bij het formeren van een kabinet het in eerste instantie gaat om het aantal zetels, en vervolgens nog eens om de inhoud.

Mijn mening is dan ook, dat zolang wij hier in Nederland een meerpartijstelsel hebben ik geen problemen voorzie van machtsmisbruik door de SGP. Wij leven in een democratie, die beschermd wordt door een grondwet en een verscheidenheid aan meningen in het land.